

TÜRKİYE'DE OKULLARDA
DİN ÖĞRETİMİ

DEĞERLER EĞİTİMİ MERKEZİ YAYINLARI

© Eserin Her Türlü Basım Hakkı Anlaşmalı Olarak
Değerler Eğitimi Merkezi Yayınlarına aittir.

ISBN : 978-605-4036-26-4
Sertifika No: 0107-34-007151

Kitabın Adı

Türkiye’de Okullarda Din Öğretimi

Editörler

Prof. Dr. Recep KAYMAKCAN
Dr. Mahmut ZENGİN
Yard. Doç Dr. Z. Şeyma ARSLAN

Yayın Koordinatörü

Dr.Mahmut ZENGİN

Kapak Tasarım

Ensar Tasarım Bölümü

Baskı-Cilt

Pasifik Ofset
0212 412 17 77

Dem Yayınları Ensar Neşriyat Tic. A. Ş. Organizasyonudur.

1. Basım

Mayıs 2011

İsteme Adresi

Kıztaşı Cad. No: 10 Fatih / İstanbul
Tel : (0212) 491 19 03 – 491 19 04 Faks : (0212) 491 19 30
www.ensarneyriyat.com.tr ensar@ensarneyriyat.com.tr

TÜRKİYE'DE OKULLARDA DİN ÖĞRETİMİ

Editörler

Prof. Dr. Recep KAYMAKCAN
Dr. Mahmut ZENGİN
Yard. Doç Dr. Z. Şeyma ARSLAN

Mayıs 2011

Prof. Dr. Recep KAYMAKCAN

1990 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun olduktan sonra Ankara'da bir süre DKAB öğretmenliği yaptı. 1998 yılında doktorasını İngiltere Leeds Üniversitesinde tamamladıktan sonra aynı yıl Sakarya Üniversitesinde öğretim üyesi olarak göreve başladı. Halen Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Eğitimi Anabilim Dalında profesör öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Uluslar arası Din ve Değerler Eğitimcileri Derneği üyesi olup, akademik "Değerler Eğitimi Dergisi" editörlüğünü yapmaktadır.

Alanıyla ilgili ulusal ve uluslar arası dergilerde makaleleri yayınlanan Kaymakcan, yurtiçi ve yurtdışında bir çok bilimsel toplantıya (Avrupa Konseyi, BM Medeniyetler İttifakı Projesi, AGİT vb tarafından düzenlenen uluslararası toplantılar ve Alevi Çalıştayları, DİB Din Şuraları, MEB Eğitim Şuraları dahil) davetli olarak katılmıştır. Yayınlanmış kitap çalışmaları: "Günümüz İngilteresinde Din Eğitimi", "Gençlerin Din Bakışı: Karşılaştırmalı Türkiye ve Avrupa Araştırması", "Yeni Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Programı İnceleme ve Değerlendirme Raporu", "Öğretmenlerine Göre Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri, Yeni Eğilimler: Çoğulculuk ve Yapılandırmacılık". Edit kitap çalışmaları: "Teorik ve Pratik Yönleriyle Ahlak" (M. Uyanık ile), "Teaching Tolerance in Muslim Majority Societies" (Oddbjorn Leirvik ile) ve Çokkültürlülük: Eğitim, Kültür ve Din Eğitimi".

Dr. Mahmut ZENGİN

1978 yılında Erzurum'da doğdu. 2000 yılında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesinden mezun olduktan sonra bir yıl öğretmenlik yaptı. 2004 yılında din eğitimi alanında yüksek lisansını, 2010 yılında aynı alanda doktorasını tamamladı. 2003 yılından beri çalıştığı Değerler Eğitimi Merkezi'nin halen müdürlüğünü yürütmektedir. Alanında yazmış olduğu makaleler ve bildiler dışında "Din Eğitimi ve Öğretiminde Yapılandırmacı Yaklaşım" adlı yayınlanmış bir kitabı, ayrıca yayına hazırladığı ve editörleri arasında bulunduğu "İmam Hatip Liselerinde Eğitim ve Öğretim", "Değerler ve Eğitimi", "Türkiye'de Okullarda Din Öğretimi" çalışmaları bulunmaktadır.

Yrd. Doç. Dr. Z. Şeyma ARSLAN

Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesinde lisans (1997), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Din Eğitimi Bilim Dalında yüksek lisans (1999) ve doktorasını (2006) tamamladı. 2003-2008 yılları arasında Değerler Eğitimi Merkezi'nde görev yaptı. Ulusal ve uluslar arası düzeyde sempozyumların düzenleme kurulunda faaliyette bulundu. 2009 yılından itibaren İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi DKAB Eğitimi Bölümünde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır. Değerler Eğitimi Dergisi editör yardımcılığını ve DEM Dergi'nin editörlüğünü yürütmektedir. Yayın ve diğer çalışmalarından seçmeler: - A holistic approach in education from a perspective of the Islamic understanding of human being, ISREV, XVI Meeting, Ankara, 2008. - Türkiye'de isteğe bağlı din eğitimi tartışmaları. Seküler Toplumlar ve Laik Devletlerde Din Dersi Sempozyumu. Goethe Institut & İstanbul Bilgi Üniversitesi AB Enstitüsü, 2008, İstanbul. - Toplumsal ve siyasi arkaplanlar açısından İsrail'in eğitim sisteminde dinin yeri. DED, 2005, 3 (9).

İÇİNDEKİLER

Önsöz.....11

Açılış Konuşmaları

Ahmet ŞİŞMAN, Ensar Vakfı, Mütevelli Heyeti Başkanı15

M. Şevki AYDIN, Prof. Dr. Diyanet İşleri Başkanı Yrd19

Açılış Bildirisi

Öğretmenlerine Göre Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri, Yeni

Eğilimler: Çoğulculuk Ve Yapılandırmacılık.....27

Prof. Dr. Recep KAYMAKCAN

I. BÖLÜM

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ VE ALEVİLİK

“Müfredata Dâhil Olmak” ya da Aleviliği Oku(t)mak.....55

Yard. Doç. Dr. Necdet SUBAŞI

Din Kültürü Ve Ahlâk Bilgisi Derslerinde Alevîliğin Öğretimi.....65

Doç Dr. Hüseyin YILMAZ

Çoğulculuğa İlişkin Farklı Yaklaşımlar ve DKAB Dersleri.....77

Prof. Dr. Recep KAYMAKCAN

İbrahim AŞLAMACI

Alevi-Bektaşilerin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi'ne Yönelik

Görüşleri (Malatya Örneği).....103

Prof. Dr. Şuayip ÖZDEMİR

Yard. Doç. Dr. İsmail ARICI

II.BÖLÜM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ ÖĞRETİM PROGRAMLARI

- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Programlarının Amaç-İçerik İlişkisi
Açısından Değerlendirilmesi.....129**
Prof. Dr. Nurullah ALTAŞ
- Osmanlıdan Cumhuriyete Mekteplerde Din Dersleri ve Programlardaki
Gelişmeler.....153**
Prof. Dr. Zeki Salih ZENGİN
- Yeni Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretim Programının
Kuramsal Temelleri ve İnanç Öğrenme Alanının Değerlendirilmesi....175**
Yard. Doç. Dr. Zübeyir BULUT

III.BÖLÜM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSLERİ VE YAPILANDIRMACILIK

- Yapılandırıcılık: Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi İçin Tehdit Mi
Yoksa Fırsat Mı?.....203**
Doç Dr. Halit EV
- Yapılandırıcı Yaklaşımına Göre Din Öğretiminin İmkân ve Sınırları.....217**
Doç Dr. Muhiddin OKUMUŞLAR
- Yapılandırıcı Öğrenme Yaklaşımına Göre Din Eğitiminin
İmkânına Dair Bir Değerlendirme.....239**
Dr. Mahmut ZENGİN
- İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersinin Amaçlarının
Gerçekleşmesinde Yapılandırıcılık Yaklaşımının Etkisi.....265**
Yard. Doç. Dr. Yıldız KIZILABDULLAH

IV. BÖLÜM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSLERİ SOSYOLOİK DEĞERLENDİRMELER

- Türkiye'de Okullarda Din Öğretiminin Dinî Sosyalleşme Açısından
Önemi ve Beliren Bazı Sorunlar.....277**
Prof. Dr. Fazlı ARABACI
- Dinî Gruplar Arası Ön Yargıların Etkinliğinin Azaltılmasında Din
Öğretiminin Önemi.....299**
Doç Dr. Asım YAPICI

Türk Modernleşmesi ve Din Eğitimi.....	321
<i>Doç Dr. Ergün YILDIRIM</i>	
Küreselleşme Sürecinde Din Öğretiminin Sorunları ve Çözüm Önerileri.....	337
<i>Yard. Doç. Dr. Yakup ÇOŞTU</i>	

V. BÖLÜM OKULLARDA DİN DERSİ ÜZERİNE ESKİ TARTIŞMALAR YENİ AÇILIMLAR

İnsan Hakları ve İnanç Özgürlüğü Bağlamında Din Öğretiminin Statüsü Ne Olmalı?.....	353
<i>Prof. Dr. Suat CEBECİ</i>	
Laik Örgün Eğitim Sisteminde Doktrin Merkezli Çoğulcu Din Eğitimi Mümkün Mü?.....	363
<i>Prof. Dr. Sönmez KUTLU</i>	
Okullarda İsteğe Bağlı Din Öğretimi Tartışmasına Felsefi Bir Katkı.....	379
<i>Prof. Dr. Mevlüt UYANIK</i>	
Okullarda İsteğe Bağlı Din Eğitiminin İmkânı Üzerine Teorik Bir Tartışma.....	401
<i>Yard. Doç Dr. Z. Şeyma ARSLAN</i>	
Anayasal Bir Hak Olarak İsteğe Bağlı Din Eğitimi	411
<i>Prof. Dr. İlhan YILDIZ</i>	

VI. BÖLÜM DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERS KİTAPLARI

İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ders Kitapları Hakkında Görüşleri İle İlgili Bir Araştırma -Van Örneği-.....	429
<i>Doç Dr. Şakir GÖZÜTOK</i>	
<i>Nurdan YILMAZ</i>	
Öğretim Materyali Olarak İlköğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Ders Kitaplarına Dair Bir Araştırma.....	455
<i>Yard. Doç Dr. Emine KESKİNER</i>	
Ders Kitaplarının İncelenmesi ve Değerlendirilmesi Sürecine İlişkin Bazı Dikkatler.....	469
<i>Alpaslan DURMUŞ</i>	

VII. BÖLÜM
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ
ÖĞRETMEN YETERLİLİKLERİ

- DKAB Öğretim Programlarının Uygulanmasında Öğretmenin Rolü ve Mevcut Durumla İlgili Bir Değerlendirme.....483**
Prof. Dr. Nevzat AŞIKOĞLU
- DKAB Öğretmenlerinin Eğitim-Öğretim Yeterliklerine İlişkin Algıları.....491**
Doç Dr. Süleyman AKYÜREK
- Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Öğretme-Öğrenme Sürecine İlişkin Yeterlikleri523**
Doç Dr. Ahmet KOÇ
- Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Dersi Öğretmenlerinin Yeterlikleri.....553**
Yard. Doç Dr. Davut IŞIKDOĞAN

VIII. BÖLÜM
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERS MATERYALLERİ

- DKAB Derslerinde Görsel Medyanın Kullanımı/Kullanılabilirliği.....573**
Yard.Doç. Dr. Ayşe Zişan FURAT
- İşitsel-Görsel Malzemelerin Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Kullanılması “Meb İnternet-Tv Ahlak Bilgisi Dersleri Örneği”589**
İbrahim DEMİRKAN
İsmail BÜYÜKSÜTÇÜ
- Din Öğretiminde Görsel Ders Materyalleri Hakkında Değerlendirme ve Öneriler.....607**
Muhammet YILMAZ
- Ülkemizdeki Laiklik Anlayışının Okullardaki Din Öğretimine Etkisi ve Basındaki İzdüşümleri: 1945–1950.....619**
Zeynep KAYA

IX. BÖLÜM
DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ
ÖĞRETMEN YETİŞTİRME PROGRAMLARI

- DKAB Öğretmenliği Bölümlerinde Eğitim ve Öğretim (İ.Ü. Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Örneği).....639**
Doç Dr. İrfan BAŞKURT

İlköğretim Öğrencilerinin Sorularının En Çok Yoğunlaştığı Konular (5. Sınıf Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma).....657

Yard. Doç Dr. Mehmet ŞANVER

Doç Dr. Mehmet Akif KILAVUZ

Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümünde Okutulan DKAB Derslerine Dair Öğrencilerin Değerlendirmeleri.....677

Yard. Doç Dr. Nebahat GÖÇERİ

X. BÖLÜM

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ DERSİ

UYGULAMALARI

İlköğretim Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Derslerinde Eğitsel Oyunların Kullanımı.....705

Prof. Dr. Mehmet Faruk BAYRAKTAR

Arş. Gör. Dr. Bilal YORULMAZ

Din ve Ahlak Öğretiminde Drama Yönteminin Öğrenci Davranışlarının Kalıcılığı Üzerindeki Etkisi.....723

Prof. Dr. Mevlüt KAYA

Hacer AKYÜZ

Din Ve Gelenek Bağlamında Din Kültürü Ve Ahlak Bilgisi Kitaplarında Aile Ve Cinsiyet Rollerine Sosyolojik Bir Yaklaşım.....747

Doç Dr. Mustafa TEKİN

ÖNSÖZ

“Türkiye’de Okullarda Din Öğretimi” başlığını taşıyan bu çalışma, 23-24 Mayıs 2009 tarihinde Değerler Eğitimi Merkezi tarafından İstanbul’da düzenlenen aynı adlı sempozyumda sunulan bildirileri ihtiva etmektedir. Akademik çevrelerde sıklıkla üzerinde durulan bu konu, gerek Cumhuriyet’in başından beri din politikalarının somut yansıma alanlarından biri olması, dolayısıyla da hemen hemen her dönemde güncel siyasete konu olması, gerekse dünya genelinde muhtelif arayışlarla yeni ilgilere muhatap olması sebebiyle farklı boyutlarıyla gündemde kalmaya devam etmektedir.

Türkiye’de program içi veya program dışı bir ders olarak isteğe bağlı okutulması gibi denemelerden sonra 1982 Anayasasında yerini alarak zorunlu hale gelmesinden sonra okullarda din dersleri üzerine daha detaylı incelemeler başlamıştır. Dersin programı, kitapları, materyalleri, öğretmen yetiştirme süreci vb. alanların eğitimsel perspektiften bir ilgiye matuf olma süreci ile Türkiye’de ilahiyat fakültelerinin yaygınlaşması, öğretmen yetiştirme fonksiyonlarının daha belirgin bir şekilde öne çıkması ve içerisinde “din eğitimi” kürsüsünün kurulması arasında süreç itibariyle paralellikler vardır. Türkiye’de okullarda din dersleri, din eğitimi alanındaki düşünme faaliyetinin olduğu kadar, istihdam yoluyla yüksek din öğretiminin de en önemli mecrası konumundadır.

İçinde bulunduğumuz zaman diliminin okullarda din dersleri konusunda 1945’ler ve 1980’lerden sonraki önemli aşamalarından biri olduğu öngörüsü bu sempozyumun ve kitabın temel hareket noktalarındandır. Bunun gerekçelerinden biri, okullarda din öğretimine ilginin dünyada artmakta oluşu ve bunun Türkiye’ye de yansımalarının bulunmasıdır. Bu eğitimin nasıl olması gerektiğine yönelik tartışmaların Türkiye’ye yansıyan boyutlarından belki de en somut olanı, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin okullarda din dersi konusunda verdiği iki karardan birinin Türkiye ile ilgili olmasıdır. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı ile Avrupa Konseyinin okullarda din dersleriyle ilgili raporları da bundan sonrasında konunun uluslar arası beklentiler boyutunun var olacağına da göstergesidir.

İçinde bulunduğumuz zaman dilimini önemli kılan gerekçelerden bir diğeri ise, bir yönüyle yukarıda dile getirilen süreçlerin etkisi, bir yönüyle de ülke içindeki beklenti ve taleplerle ilişkili olarak din derslerinin muhteva ve statüsünün yeniden tartışılıyor olmasıdır. Demokratik yaşamın düzeyi Türkiye’de arttıkça, gerek azınlık sayıdaki dini grupların, gerekse haklar ve mahrumiyetler konusunda onlardan çok da farklı konumda bulunmayan çoğunluk grupların din dersleri konusunda taleplerini daha yüksek sesli olarak dile getirdiğine şahit olmaktayız. Din derslerinin zorunluluğunun önümüzdeki yıllarda yapılması beklenen yeni anayasada yer alıp almayacağı ve farklı dini gelenekler için isteğe bağlı din derslerinin gündeme alınıp alınamayacağı bu alandaki yeni tartışma konularıdır.

Yeni araştırma ve yorumlara ihtiyaç hâsıl eden üçüncü bir gelişme, diğer öğretim programlarıyla birlikte DKAB öğretim programlarının geçtiğimiz yıllarda “yapılandırmacı yaklaşım” çerçevesinde yenilenmiş olmasıdır. Söz konusu yaklaşımın din derslerindeki uygulaması, temel hareket noktaları itibariyle diğer derslerde olduğundan daha farklı sorun alanlarına sahiptir ve bu sorunların ne derece aşılar ve aşılmaz olduğu özellikle din eğitimi akademik camiasının ilgisini beklemektedir.

Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersinin sosyal hayata yansımaları, Aleviliğin din derslerinde yer alma durumu, isteğe bağlı din dersi tartışmaları, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi öğretim programları ve yapılandırmacı yaklaşım üzerine değerlendirmeler, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi için yeni yöntemler ve uygulamalar, ders kitapları, ders materyalleri, Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersi öğretmen yetiştirme programları ve öğretmen yeterlikleri konuları bu sempozyumda gündeme alınan ana başlıkları oluşturmaktadır.

Değerler Eğitimi Merkezi’nce 2003’te düzenlenen Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Çalıştayı’nın ardından ulusal düzeydeki aynı konuya odaklı bu ikinci çalışmanın, Türkiye’de okullarda din dersleri üzerindeki düşünme faaliyetine kapsamlı muhtevası ile katkıda bulunmasını temenni ediyoruz.

Editörler:

Prof. Dr. Recep KAYMAKCAN

Dr. Mahmut ZENGİN

Yard. Doç. Dr., Z. Şeyma ARSLAN

Mart 2011

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Ahmet ŞİŞMAN *

Ensar vakfının 2003 yılı başında kurmuş olduğu Değerler Eğitimi Merkezi çalışmalarını geliştirerek devam ettirmektedir. Bu çalışmalar içinde bu güne özel olan üç önemli çalışma söz konusudur. Bunlardan birincisi “*Öğretmenlerine Göre Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersleri, Yeni Eğilimler: Çoğulculuk ve Yapılandırıcılık*” konulu araştırmadır. Bir diğeri, Alevilik konusunu dosya olarak çalıştığımız DEM Dergi’nin altıncı sayısıdır. Üçüncüsü ise düzenlediğimiz bu çalışma toplantısıdır. Yaptığımız bu toplantıda Türkiye de ki din öğretiminin hemen hemen bütün alanlarındaki problemlerini, artılarını ve eksilerini değerlendirmeye çalışacağız. 52 bilim insanının farklı konularda bildiri sunacağı bu toplantıda Türkiye’de din eğitim ve öğretiminin hala çözülememiş iki temel konusu ön plana çıkmaktadır. Bunlardan birincisi çoğulculuk ilkesi bağlamında Türkiye’deki farklı dini anlayışlara din dersi program ve kitaplarında nasıl yer verileceği meselesidir. Bir diğeri de, Anayasanın 24. Maddesinde ifadesini bulan okullardaki zorunlu Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Dersi dışında bir din eğitimi dersinin nasıl uygulanabileceği ile ilgili konudur. Bu toplantıda bu iki temel konu daha çok ön plana çıkacak ve çözüm önerileri sunulmaya çalışılacaktır.

Her iki konu ile ilgili problemler, Türkiye’deki bir takım yapısal problemlerin bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Aslında cumhuriyet’in başından itibaren din eğitimi olarak başladığımız bir program, zaman içerisinde çeşitli nedenlerle ve gerekçelerle bu dersi verenlerin bile kimi zaman

* Ensar Vakfı Müttevelli Heyeti Başkanı

yabancılık hissedecekleri ve kapsamı da din öğretimi olarak düşünülebilecek bir kültür dersine dönüştü. Bu durumda özellikle yeni yetişen çocuklarımızın din eğitimi problemleri ortada kaldı. Alevilik konusuna gelince, bunun çok netameli bir mesele olduğu aşikardır. Çünkü Alevilik ile ilgili konular tabii seyri içinde cereyan etmemektedir. Yapısal olarak tekke ve zaviyelerin kapatılmasına dayalı bir başlangıçla bu güne gelmiş bir konudur. Bilindiği üzere tekke ve zaviyelerin kapatılması ile ilgili kanunlara dokunmak kolay bir durum değildir. Sanki böyle bir kanun bugün yokmuş gibi hareket ediliyor ve Alevilik ön plana çıkarılıyor. Bu sorun çıkışı itibariyle aslında Türkiye’de ortaya çıkan bir sorun olmaktan ziyade, özellikle Avrupa’daki bazı ülkelerin meseleyi stratejik olarak ele almalarından kaynaklanmaktadır. Bu konuda kısmen de olsa uygulama örneklerine yer vererek Türkiye’de de benzer durumların oluşmasına çalışılmaktadır. Burada amaç, Türkiye’de homojen bir dini yapı oluşmasını engellemek, mümkün olduğu kadar çeşitlilik arz eden bir yapı oluşturmaktır.

Avrupa’da Alevilik din derslerinin kabul edilmiş olması orada Aleviliğin bir din olarak kabul edilmiş olması anlamına gelmemektedir. Bu konu ile ilgili iki mahkeme kararı vardır. Almanya’da Alevilerin cemaat olma hakkı için yapılan müracaatlarının her ikisi de reddedilmiştir. Peki buna rağmen okullarda Alevilik dersi nasıl uygulanmaktadır? Bu daha çok folklorik olarak kabul edilen bir şeydir. Yani Almanya ve benzeri ülkelerde çeşitli folklorik olaylar ortaya konulduğunda bu dersleri her zaman uygulatabilirsiniz. Bunun adına din dersi demenize de gerek yoktur. Alevilikle ilgili din derslerinin asıl arkasında yatan şey siyasidir. Amaç, farklı bir İslam dini anlayışı ortaya çıkarmaktır. Tabii burada önümüze başka sorunlar gelecektir. Örneğin; bu dini farklılıkları nasıl anlayacağız? Batı’daki mezhep anlayışı ile bizdeki mezhep anlayışı çok farklı şeylerdir. Batı’da mezhepler ayrı bir din gibi algılanmaktadır. Katoliklik ve Protestanlık aslında Hıristiyanlığın bir kolu olmasına rağmen teolojilerinden başlayarak bütün yapıları birbirinden farklı iki din gibidir. Batı’da mezhep dediğiniz zaman bu tür bir anlam anlaşılırken, Türkiye’de daha farklı şeyler anlaşılacaktır. Türkiye’de itikadi ve Ameli mezhepler arasında bir din çağrışımı yaptıracak farklılıklar söz konusu değildir. Alevilikle ilgili meselede farklı gruplar oluşturma ve bunların üzerinden bir takım faaliyetler yürütülebilir tarzında bir hedef olduğunu söyleyebiliriz. Mesele elbetteki bu kadar yalın ele alınamaz. Nitekim bilim adamlarının olaya bakışları biraz daha farklı olabilir. Ben bu düşüncelerimi bir şekilde açıklama ihtiyacı hissettim.

Hem Alevilik hem de din eğitimi konusunda samimi girişimleri maalesef göremiyoruz. Eğer düşünceler samimi olursa o zaman bizim bu konulara dair çözüm önerilerimiz şu şekilde olabilir: Anayasa din eğitimi bir ders imkanı sunmaktadır. Bu ders isteğe bağlı veya seçmeli olarak düzenlenebilir. Bu din eğitimi dersi, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi dersinden farklıdır. DKAB derslerinde öğretim yapılmaktadır. Bunun dışında okullara din eğitimi kapsamında ders konulup isteğe bağlı olarak düzenlenebilir. Farklı gruplar bir hak olarak kendi dini anlayışlarına göre bu dersi talep edebilir. Örneğin; Aleviler, Alevilik eğitimi yapan, Sünniler de Sünni eğitimi esas alan bir ders alabilirler. Hatta Sünniliğin Hanefi, Şafii mezheplerine göre farklı ders imkanları dahi düşünülebilir. Bu taleplerin gerçekleşmesi biraz zor gibi gözükülebilir ama bize göre deneninca uygulanabilir şeylerdir.

Bununla birlikte din eğitimi konusunda bizim olmazsa olmaz dediğimiz dört temel şartımız vardır. 1- Bu dersler isteğe bağlı olmalıdır. 2- Bu dersler okul programı içinde olmalıdır. 3- Dersleri pedagojik formasyonu olan öğretmenler vermelidir. Yaptığımız araştırmada da din dersinin nerede verilmesinin uygun olacağı noktasında farklı düşünceler olmakla birlikte büyük oranda okullarda yapılması gerektiğine dair düşünceler öne çıkmaktadır. 4- Derse giren öğretmenlerin ücretlerini devlet vermelidir. Bu konuda farklı kanaatler söz konusudur. İşte dersi alan öğrencinin velisi versin tarzındaki düşünceleri doğru bulmuyoruz. Çünkü anayasanın din eğitimi ile ilgili maddesinde Türkiye’de din eğitiminin devletin denetim ve gözetiminde yapılacağı öngörülmektedir. Madem ki denetim ve gözetimi devlet kendi elinde bulundurmaktadır, ücretini de vermek durumundadır.

Üzerinde durduğumuz bu konuların bilim insanları tarafından daha etraflıca tartışılıp, bu sürece önemli katkıların sunulacağı kanaatini taşımaktayız. Bu toplantı bu yönüyle de önemli bir işlev görmüş olacaktır. Hayırlı sonuçlara ulaşmak temennisıyla, hepinizi saygıyla selamlıyorum.